

Agenții străini și revoluția

În decursul celor două decenii care au trecut de la evenimentele din decembrie 1989 din România, s-a afirmat de nenumărate ori, în mass-media și nu numai, că în revoluție au fost implicați agenți străini sau chiar a fost provocată de ei. Au fost etalate scenariile din care nu lipseau agenți străini sovietici, sârbi, americani sau unguri. Chiar și Ceaușescu Nicolae a avut convingerea că la Timișoara au acționat agenți străini. Poate doar în 25 decembrie 1989 să-și fi schimbat părerea, când a văzut cine făcea parte din acel complet de judecată „revoluționar”. Prea târziu însă, pentru că a fost condamnat la moarte și executat imediat după pronunțarea sentinței. Chiar și acum, după mai bine de 20 de ani, sunt voci care susțin această afirmație.

Este bine știut că, până la sfârșitul Războiului Rece, aproape la toate ambasaderele țărilor europene și nu numai au activat agenți sub acoperire, România nefăcând excepție de la această regulă. În general, acești agenți erau cunoscuți de cei din Departamentul Securității Statului și aflați sub o atentă supraveghere. România era recunoscută ca o țară care avea un departament de contraspionaj foarte puternic și activ.

Sigur că, în anul 1989, datorită marilor schimbări politice și sociale din partea centrală și est-europeană, aceste activități de spionaj au fost intensificate pe teritoriul țărilor membre ale Pactului de la Varșovia. Totuși, pornind de la aceste activități de spionaj care se derulau, oarecum, în „firescul” acelor vremuri, este prea mult să se afirme că aceștia au scos populația în stradă sau că au stat ascunși prin diferite clădiri, de unde au tras în oameni. Este greu de crezut că cei de la Securitate nu au avut informații despre asemenea activități sau că le-au tolerat.

Dar haideți să vedem ce au declarat despre acest aspect ofițeri din vârful Departamentului Securității Statului în cadrul *Procesului de la Timișoara*, în legătură cu agenții străini din România.

Macri Emil, general-maior, a fost șef al Direcției Contrainformații Economice din D.S.S.:

„Am uitat să relatez, atunci când m-am referit la acțiunile Armatei, la o împrejurare care cred că are importanță, și anume: Armata n-a avut nevoie de niciun fel de informații de la noi, de altfel nici nu ni le-a solicitat și nici nu i le-am dat, întrucât și-a adus aici toate forțele necesare, inclusiv pentru obținerea informațiilor. A dizlocat în Timișoara un Detașament de agenți ai Direcției de Informații a Armatei. De unde știu? Luni, oamenii muncii dintr-unul din obiective, cred că ELBA, au prins trei persoane considerate suspecte și le-au predat ofițerului de obiectiv, locotenentului sau căpitanului Ștef, de la Securitate. I-a adus la Inspectorat și prin legitimare s-

a stabilit că aparțin lui D.I.A. Era un ofițer, un subofițer și un ostaș, aveau legitimații, aveau ordine de servicii, erau înarmați și, comunicându-i lui Coman acest lucru, pe un ton oarecum de reproș, că iată, se recurg la astfel de provocări, mi-a confirmat că în oraș D.I.A. are un detașament puternic, el mi-a spus 50, eu nu știu dacă erau 50 sau 100, și să-i scuz pentru că probabil sunt lipsiți de experiență”.¹

„Dar, în general pe problema ideii pentru care noi am venit aci – identificarea agenților provocatori – Anastasiu n-a adus o asemenea informație și, chiar dacă pe aceea sau altele nu le-am cunoscut, o asemenea informație și un asemenea personaj era sigur că trebuia să-l știu.”²

Teodorescu Filip, colonel, a fost locțiitor al șefului Direcției contraspionaj din D.S.S.

P.C.: - Atât. „În consecință, am luat legătura cu șeful Serviciului Contraspionaj, Dragoman Romul, care, până la sfârșitul zilei respective, verificând la cererea mea realitatea informației privind introducerea unor agenți străini în țară, mi-a comunicat că nu se confirmă. Că nu are informații de această natură.”

T.F.: - Exact!

P.C.: - Și am înțeles că, pe întreaga perioadă, n-ați...

T.F.: - N-am reușit să obținem niciun fel de informații...

P.C.: - „Precizez că, pe întreaga perioadă a evenimentelor de la Timișoara, cu toate eforturile depuse, nu am reușit să obținem informații din care să rezulte că agenți ai spionajului străin s-ar fi infiltrat în județul Timiș, în scop de a destabiliza situația.”³

„...Deci țin să precizez că, în dimineața de 18 decembrie, Macri i-a chemat la el pe Sima, Radu Tinu, Atudoroaie, subsemnatul și Anastasiu, Carașcă și ne-a comunicat ordinul lui Vlad de a contacta rețeaua informativă, pentru a stabili cauzele incidentelor produse și pe inițiatorii acestora. Fiecare, pe linia noastră de muncă, am trecut la concretizarea acestui ordin. Maiorul Carașcă, din ordinul expres al lui Macri, a luat legătura cu Tudor Stănică, pentru a fi în măsură să-i investigheze pe cei reținuți. Mai menționez că datele comunicate de noi la București menționau că manifestațiile au fost și sunt spontane și nu se datoresc unei organizări prealabile sau vreunor agenți străini.”⁴

¹ *Procesul de la Timișoara*, vol. I, pg. 30

² *Procesul de la Timișoara*, vol. I, pg. 76

³ *Procesul de la Timișoara*, vol. I, pg. 291

⁴ *Procesul de la Timișoara*, vol. I, pg. 315

T.F.: - Nu am ce să-mi reproșez cu privire la propria activitate din zilele și momentele care s-au petrecut la Timișoara.

P.C.: - *Concret, credeți că prin toată activitatea desfășurată aici ați avut o contribuție oarecare la restabilirea acelei situații?*

T.F.: - Nu, nici nu puteam să am și nici nu am avut.

P.C.: - *„Prin tot ceea ce am făcut pe linie de Securitate în municipiul Timișoara și în județ, consider că nu am avut nicio participare la restabilirea situației dorite de sus.“*

T.F.: - Aceasta nefiind, de fapt, sarcina mea.

P.C.: - *„Aceasta nefiind, de fapt, sarcina mea.“ Mă văd nevoit să repet o întrebare: în epoca modernă s-a câștigat, vreodată, vreun război fără un sistem bine pus la punct de informații?*

T.F.: - Nu am cunoștință, efectiv! N-o spun ca să dau...

P.C.: - *Sunteți licențiat, am înțeles...*

T.F.: - Da. Acuma, dacă dumneavoastră ați făcut această divagație și îmi permiteți să fac și eu una: sigur că aparatul de Contraspionaj în care am lucrat aproape 20 de ani are sarcini foarte stricte și precise, are și adversari foarte strict precizați – și ei, acum, dacă mă ascultă, trebuie să fie de acord cu mine, chiar dacă nu ne-am văzut sau ei nu m-au văzut pe mine până acum – sunt serviciile de Spionaj. Cadrele și agenții acestor servicii de spionaj care acționează împotriva țării noastre. Serviciul de spionaj nu există de acum. Noi l-am moștenit...

P.C.: - *Bine, haideți să punem...*

T.F.: - O secundă, dacă-mi permiteți...

P.C.: - *Vă rog, vă rog, dacă doriți, continuați!*

T.F.: - Și noi nu am făcut altceva decât să continuăm. Adversarii noștri sau preocupările noastre nu sunt cele de natură social-economică și politică internă. Nu avem asemenea sarcini și nu am avut și nici nu putem avea. Iar noi, pentru că am făcut parte din conducerea acestui serviciu de Contraspionaj, ne-am străduit, pe cât am putut, să nu fim amestecați în asemenea lucruri. Deși s-a încercat. Am evitat. Ne-am păstrat specificul, pentru că aveam suficienți adversari, și nu din cei care sparg vitrine, ci spioni și agenți calificați, școliți, cum ați spus și dumneavoastră, licențiați, cu pregătire deosebită, iar noi nu putem scoate în fața acestora niște oameni nepregătiți. Ca să ne documentăm și să le anihilăm activitatea de spionaj pe care o desfășoară în țara noastră. Îmi exprim absolut convingerea, pe baza experienței pe care o am de atâția ani de zile, că aceste evenimente care au avut loc nu numai în Timișoara, ci în toată țara, au fost exploatare din plin. Și eu, dacă aș fi fost în locul lor, aș fi făcut la fel. Între spioni și contraspioni există o anume înțelegere, tacită, și un anume respect.

P.C.: - *Există un cod al... manierelor.*

T.F.: - Un cod nescris... un cod nescris. Și sunt convins că au exploatat-o și au introdus aici tot ce le trebuie, să le ajungă pe mulți ani în continuare. Nu-i fericesc pe cei care vor lucra în continuare în acest Aparat. Vor avea mult de lucru.⁵

Anastasiu Gabriel, locotenent-colonel, a fost locțiitor al șefului Direcției Informații Interne din D.S.S.

A.G.: - Revin. Vă declarăm că singurele informații care au putut fi obținute pe acest profil de muncă și care au fost prezentate în seara zilei de 18 a fost faptul că nu s-au obținut date din care să rezulte că cetățenii străini ar fi participat sau, în vreun fel, ar fi fost angrenați sau interesați să participe sau să acționeze în scopul destabilizării situației și faptul că, datorită celor produse îndeosebi în noaptea de 17, majoritatea... sau studenții români căminiști au cerut să li se dea voie să plece. Deci din acest punct de vedere, în acest sector de activitate, practic, s-au încheiat posibilitățile de a obține alte date. De asemenea, că fuseseră semnalati, până în ziua respectivă, cetățeni străini sau elemente de origine română care să fi pătruns în țară în mod ilegal și care să poată deveni suspecte... că ar fi făcut aceasta în scopul întreținerii, participării în vreun fel la acțiunile care s-au produs aci, la Timișoara.

P.C.: - Și au mai rămas două: granița...

A.G.: - De fapt, aceasta v-o raportam de la graniță, că nu s-au semnalat...

P.C.: - Mergem mai departe! Celelalte instituții și mediul...

A.G.: - Da. De altfel, să știți, în mediul rural datele au putut veni foarte puțin; nu s-au semnalat stări deosebite atunci. Ofițerii, evident, nu au putut face deplasări în comunele pe care le aveau în răspundere, iar în lipsa lor nu cunosc ca șefii de posturi, care realizau și activitățile de Securitate în mediul rural, contribuiau la munca de Securitate în mediul rural, sub coordonarea ofițerilor de Securitate, să fi raportat vreo dată deosebită.

P.C.: - Și asta a fost valabil pentru întreaga perioadă.

A.G.: - A fost valabil pentru întreaga perioadă. Am fost aspru criticat, poate admonestat în mod sever de generalul Macri, că eu și ofițerii care am venit de la București am venit degeaba; că, de fapt, n-am putut să prezentăm niciun fel de informații care să poată fi acceptate de conducerea Departamentului. De altfel cred că nici pe alte linii de muncă nu s-au obținut niște informații care s-ar fi vrut într-un fel, pentru că, pe undeva, am înțeles că se acreditase ideea că această destabilizare este urmare a acțiunii unor servicii străine de spionaj, realizate cu agenți străini. Lucru care, sigur, cu păstrarea competențelor, nu poți... nu cred că a fost capabil vreun sector

⁵ *Procesul de la Timișoara*, vol. I, pg. 324-325

de activitate să-l raporteze. De altfel, generalul Macri, încă în ziua de marți, la prânz, ne-a atras atenția că a fost admonestat de către conducerea Departamentului pentru faptul că n-a transmis informațiile care se cereau sau informațiile care se așteptau la București în legătură cu ceea ce se întâmpla la Timișoara.

P.C.: - Păi, cine cerea să fie transmise astfel de informații?

A.G.: - Sigur că conducerea Departamentului, având în vedere cele spuse în teleconferință, evident că fosta conducere a statului.

P.C.: - Da. „În toată perioada 17-22 decembrie 1989, pe linia de muncă Informații Interne s-au cules date din care rezultă că studenții străini, alți cetățeni străini, ca și sătenii, foștii transfugi, nu s-au lăsat angrenați în demonstrațiile de stradă și nici nu aveau în intenție să facă acest lucru...”

A.G.: - N-am obținut asemenea date...

P.C.: - „Începând cu dimineața de 18 decembrie, ca urmare a evenimentelor din noaptea precedentă, au fost lăsați să plece acasă. Deci li s-a dat vacanță. Întrucât la nivel de conducere a statului se acreditase ideea că demonstrațiile de stradă de la Timișoara au fost inițiate și organizate, susținute, întreținute de alte state, am fost aspru criticat de generalul Macri că nu sunt în măsură să-i ofer date care să fie de natură a fi comunicate conducerii Departamentului Securității...”

A.G.: - Practic, am venit degeaba la Timișoara atât eu, cât și ofițerii din unitatea din care făceam parte.

P.C.: - „Mi-a și imputat că eu și cei cinci ofițeri din Direcția din care făceam parte am venit degeaba la Timișoara. Mai pe românește, n-am făcut nimic.”

A.G.: - Dacă-mi permiteți, domnule președinte! De altfel, în sprijinul celor declarate e faptul că, începând de miercuri, s-a văzut clar că nu era vorba de instigare, de elemente din acestea transfuge, fugare, ci că era vorba de niște activități la care participau oamenii muncii din obiective economice, din instituții ale...

P.C.: - Câți au participat la demonstrația aceea? Că la asta vă referiți, sper!

A.G.: - Nu v-aș putea declara câți au participat, dar am văzut din Inspectorat coloanele de oameni și, întrebând colegii de la Timișoara de unde sunt – erau coloanele din zona (am înțeles că Inspectoratul este pe Bulevardul Leontin Sălăjan) UMT, Fabrica de Mănuși, Fabrica de Ciorapi, deci era vorba de niște coloane organizate. Ceea ce demonstra, a fost evidentă treaba, că era vorba de niște acțiuni ale populației, nu era vorba de instigări sau de încercări de

destabilizare din partea unor agenți străini. Sigur, am fost criticați că n-am putut să obținem asemenea date, dar n-am avut de unde obține asemenea date. Practic, cred că nici nu au existat.⁶

*

O altă declarație interesantă și relevantă a avut-o și șeful Securității județului Sibiu, colonelul Teodor Petrică, care, în cadrul *Procesului lui Nicu Ceaușescu*, a declarat:

T.P.: - Domnule președinte, am certitudinea că evenimentele din Sibiu nu au fost întâmplătoare. Evenimentele din Sibiu au fost urmare a prezenței aici, în Sibiu, a unor forțe speciale. Nu știu cine le-a adus, nu știu ale cui sunt. Acei oameni amplasați pe clădiri, pentru că cert este că au fost, acei oameni...

P.C.: - „Am convingerea că evenimentele din Sibiu au fost generate...” *Exact termenii dumneavoastră îi vrem! Deci: „...au fost generate de prezența unor forțe speciale amplasate pe clădiri...”*

T.P.: - Clădirile din jurul inspectoratului, clădiri din oraș.

P.C.: - „...atât din jurul inspectoratului, cât și din oraș...” *Da?*

T.P.: - Persoane care au intrat în sediul unității noastre...

P.C.: - „...persoane care...” *Deci din aceste forțe, da?*

T.P.: - Din aceste forțe.

P.C.: - „...făcând parte din aceste forțe, au pătruns chiar și în sediul Inspectoratului General...”

T.P.: - Și au deschis foc...

P.C.: - „...și au deschis foc...”

T.P.: - ...pentru a se crea panică și confuzie.

P.C.: - „...pentru a se crea panică și confuzie.”

T.P.: - Pentru a da motiv...

P.C.: - „...Pentru a da motiv...”

T.P.: - ...armatei din Sibiu...

P.C.: - „...armatei din Sibiu...”

T.P.: - ...să riposteze...

P.C.: - „...să riposteze...” *La ce?*

T.P.: - La acel foc pe care ei l-au deschis.

⁶ *Procesul de la Timișoara*, vol. I, pg. 363-365

P.C.: - „...la acel foc deschis de elementele respective.”

T.P.: - Și-n același timp, și o spun foarte clar și foarte răspicat, de a compromite organul de Securitate și Miliție...

P.C.: - „Pentru a compromite organele de Securitate și de Miliție...”

T.P.: - ...și a arăta că aceste organe ar fi cele care au creat, care au dus la victimele Sibiului.

P.C.: - „...și a determina impresia că aceste organe de Securitate și Miliție au dus la victimele din Sibiu.” Aceasta este o concluzie și am inserat-o cuvânt cu cuvânt, puteți să redați alte elemente, să încercați să fiți mai atotclar, dar poate puteți da elemente în plus, în legătură cu modul, măcar din punct de vedere al muncii informative, în legătură cu modul, momentul în care au ajuns aceste elemente în Sibiu, dacă ați avut date, cum au ajuns, cum?

T.P.: - Da, domnule președinte, n-am avut niciun fel de informație despre prezența acestor oameni în Sibiu. Să fie foarte limpede, și vă spun cu toată sinceritatea. Nici ulterior, însă am aflat că, în seara de miercuri, 20 decembrie, ar fi venit un avion ROMBAC de la București, un avion al cărui pasageri erau, în majoritatea lor, bărbați, care aveau asupra lor câte o valiză, un avion care a decolat de pe aeroportul Otopeni și nu de pe Băneasa, așa cum normal trebuie să decoleze cursa din Sibiu, cursă care, de regulă, se făcea cu un avion A.N.24, am aflat că din aceste persoane, deci la aceste 80 de persoane s-au adăugat încă 7 pasageri ai Sibiului. Când acei 7 pasageri s-au urcat în avion, aceste 70-80 de cadre, cam atâtea au fost, de persoane, de bărbați, erau deja așezate în fotolii și așteptau decolarea avionului, fiecare, repet, având asupra lui câte o valiză. Ce aveau în valiză, nu vă pot spune. Vă mai pot spune, tot repet, acuma sunt lucruri aflate, dar sigur la recursul pe care-l vom avea o să dau și martori în acest sens. Aceste persoane au avut trecute în fișă, în foaie...

P.C.: - Asupra situației de la Sibiu este foarte important acest aspect, deci dacă aveți de propus, poate să fie util și acestei cauze.

T.P.: - Nu, martori nu vă pot da! Îi am, dar nu vi-i pot da acum, pentru că am înțeles că nu interesează cauza, mi s-a atras de multe ori atenția...

P.C.: - Pe acest aspect, din contră, noi vă invităm, după cum vedeți, să faceți toate afirmațiile și detaliile pe care le considerați...

T.P.: - Da, dumneavoastră verificați, domnule președinte, și, dacă n-o fi așa, sigur, am depus o mărturie, pe lângă 18 ani care-i am, domnule președinte...

P.C.: - Nu este problema asta...

T.P.: - Nu mai contează !

P.C.: - Niciun moment nu suspicionam problema obiectivității...

T.P.: - Nu, eu fac afirmații în deplină responsabilitate...

P.C.: - V-am întrebat dacă puteți suplimenta...

T.P.: - Da!

P.C.: - În interesul aflării adevărului!

T.P.: - În interesul adevărului, verificați lista cu cei care au venit de la București și veți constata că adresele din București ale acestor pasageri sunt nereale.

P.C.: - „Anterior evenimentelor desfășurate la Sibiu, nu am avut niciun fel de date despre existența acestor elemente, dar, ulterior, am putut face o legătură pe care o apreciez certă.” Ceea ce nu știți dumneavoastră și, vedeți, de asta spun că ne interesează foarte mult toate aspectele, vă invit să aduceți orice element considerați până în acest moment al audierii dumneavoastră, instanța a insistat foarte mult în legătură cu această cursă.

T.P.: - Mi se pare, totuși, simplu, domnule președinte. Sunt 7 persoane care au venit din Sibiu.

P.C.: - Cum am spus ultimul cuvânt: „...că asigura între elementele despre care fac vorbire și cursa Rombac din seara de 20 decembrie, pe traseul Otopeni-Sibiu, în care știu că, în afara acelor numai 7 sibieni, la urcarea acestora în avion, se aflau circa 70-80 de bărbați, fiecare purtând câte o valiză.” E vorba despre... știți, cumva, valiză de tip special sau la modul general?

T.P.: - Nu, n-aș putea să vă raportez ce anume valiză. Nu, nu cunosc efectiv!

P.C.: - Alte elemente, dacă considerați, pentru că spuneți că aicea instanța, din toate punctele de vedere, fiind problema apărării dumneavoastră la recurs, nu vă putem obliga să dați relații pe care le considerați necesare modului în care vă veți apăra în procesul în continuare la recurs. Vă invităm numai dacă în fața noastră mai aveți de dat elemente și vedeți cât de important este pentru cauza aceasta chestiunea cine, în opinia dumneavoastră, a declanșat operațiunea de la Sibiu, soldată cu atâtea victime în rândul populației din Sibiu.

T.P.: - Da, domnule președinte, am înțeles! Dacă îmi permiteți, alte date legate de avionul Rombac nu cunosc.

P.C.: - Dar știți că pe acea listă există adrese fictive?

T.P.: - Da.

P.C.: - La ce adresă, la ce...?

T.P.: - La persoane, la... m-am referit la adresele celor 78 de pasageri bărbați...

P.C.: - „Intuiesc că, în legătură cu acei pasageri bărbați, adresele din București sunt fictive.”

T.P.: - Domnule președinte, timp de două zile, 22, 23, toate cadrele de Securitate au fost arestate din ordinul fostei conduceri a U.M. 01512. Cele mai multe victime, domnule președinte, dacă veți avea un tabel întocmit de comisia de anchetă... Mă abțin la a face comentarii și asupra modului întocmit...

P.C.: - *Ideea!*

T.P.: - Da, vă dau ideea. Cele mai multe victime le veți vedea după data de 23, domnule președinte, între 23 și 30. Practic 62-64 de persoane.

P.C.: - „*Mai vreau să subliniez că cele mai multe victime s-au înregistrat, în Sibiu, după data de 22 decembrie.*”

T.P.: - Dată la care, practic, cadrele de Securitate au fost arestate.

P.C.: - „*Dată la care, practic, cadrele de Securitate au fost arestate.*”

T.P.: - Întrebarea logică care mi se pare: cine le-a omorât, cu cine s-a luptat, practic, Armata?⁷

*

Pentru a completa acest tablou cu privire la implicarea agenților străini în provocarea evenimentelor din Timișoara și București, am studiat situațiile statistice privind intrările și ieșirile cetățenilor străini în/din România în perioada 01-14 decembrie 1989, întocmite de Direcția pentru Pașapoarte, Evidența Străinilor și Controlul Trecerii Frontierei din cadrul Ministerului de Interne al R.S.R. Totodată, aceste date din 1989 au fost comparate cu situațiile statistice din perioada 01-14 decembrie 1988. Iată ce spun aceste date statistice:

Luna Decembrie 01-14	Intrări			Ieșiri		
	1988	1989	Diferența	1988	1989	Diferența
	131.176	110.896	- 20.280	130.230	110.938	-19.329

Situația pe țări, privind intrările și ieșirile cetățenilor străini⁸:

15 decembrie	Intrări				Ieșiri
	Total	Interes de serviciu	Tranzit	Interes personal	
	10.896	307	5.887	4.700	9.076
Bulgaria	2.303	22	1.491	790	1.669
Iugoslavia	1.528	2	389	1.137	967
Ungaria	1.240	120	85	1.035	998
U.R.S.S.	3.317	53	2.207	1.057	2.549

⁷ *Procesul lui Nicu Ceaușescu*, caseta 20, arhiva AMR, Fond Documentar audio 2.

⁸ Situații întocmite de Direcția pentru Pașapoarte, Evidența Străinilor și Controlul Trecerii Frontierei din cadrul Ministerului de Interne al R.S.R.

19 decembrie	Intrări				Ieșiri
	Total	Interes de serviciu	Tranzit	Interes personal	
	4.478	252	4.226	-	4.802
Bulgaria	1.017	23	994	-	1.084
Iugoslavia	26	3	23	-	11
Ungaria	217	141	76	-	422
U.R.S.S.	2.522	62	2.460	-	1.988

20 decembrie	Intrări				Ieșiri
	Total	Interes de serviciu	Tranzit	Interes personal ⁹	
	3.971	282	3.698	-	7.101
Bulgaria	984	31	953	-	983
Jugoslavia	40	4	36	-	137
Ungaria	204	133	71	-	280
U.R.S.S.	2.091	26	2.065	-	3.978

Macri Emil, Teodorescu Filip și Anastasiu Gabriel au sosit la Timișoara în dimineața zilei de 17 decembrie 1989 tocmai pentru a identifica agenții străini care ar fi fost implicați în evenimentele din oraș și pentru a confirma amestecul unor țări străine în treburile interne ale României. Totuși, din informațiile adunate de aceștia, oricât de mult ar fi dorit să confirme aceste supoziții, ele nu au putut fi dovedite și au fost nevoiți ca în rapoartele trimise la București să infirme aceste afirmații.

Din statisticile realizate de către Direcția pentru Pașapoarte, Evidența Străinilor și Controlul Trecerii Frontierei din cadrul Ministerului de Interne al R.S.R., se observă că în perioada 01-14 decembrie 1989 în țară au intrat cu 20.280 mai puțini străini decât în aceeași perioadă din 1988.

Totuși, se știe că în acele zile fierbinți din Timișoara au existat „personaje neidentificate” care au acționat în mai multe zone ale orașului. Am să amintesc aici doar două aspecte concrete cu privire la implicarea acestora în evenimentele din Timișoara. În zilele de 16 și 17 decembrie au fost sparte aproape toate vitrinele magazinelor din zona centrală a orașului. Sunt zeci de declarații ale revoluționarilor care fac o descriere clară a celor care au spart acele geamuri. Au fost oameni bine îmbrăcați, robuști și tunși scurt. Aceștia erau dotați cu

⁹ Trebuie să menționez că la rubrica „interes personal” sunt incluse persoanele care au intrat în țară ca turiști și cele care au făcut micul trafic.

niște bețe speciale cu care printr-un gest scurt și foarte bine exersat loveau vitrinele, după care plecau fără a încerca să sustragă ceva din magazine. Aceste persoane au fost văzute chiar și de forțele de ordine desfășurate în acea zonă, care în mod ciudat nu au luat măsuri împotriva lor, ci au acționat împotriva manifestațiilor ce demonstau împotriva regimului ceaușist. Un alt aspect relatat de mulți timișoreni se referă mai ales la zilele de 17-19 decembrie, când, în rândul cordoanelor militare din diferite dispozitive amplasate în zonele importante ale orașului, între soldați, erau intercalate persoane mai în vârstă, nebărbierite îmbrăcate doar parțial în uniforme militare, care nu făceau parte din acele unități militare.

Cine au fost acele „persoane neidentificate”? De ce s-a dorit în unele cercuri, cu insistență chiar, acreditarea ideii că oamenii au fost scoși în stradă de agenți străini? De ce, chiar și după 20 de ani, se fac afirmații de genul: cadavrele celor arși la Crematoriul „Cenușa” erau ale unor agenți străini? Nu voi căuta acum răspunsuri la aceste întrebări, dar, cu siguranță, ele există.

Gino **RADO**